

Lokkerse Dammen te Arendonk

door A. VAN DE POL, *Conservator*

Het reservaat maakt deel uit van een ongeveer 50 hektare groot veenbiotoop, gelegen aan het brongebied van de WAMP, een bijrivier van de KLEINE NETE.

Het moeras zelf dankt zijn ontstaan aan de turfwinning die hier vroeger plaatsvond. De naam « Lokkerse Dammen » zou voortkomen van percelen omgeven door dammen waartussen turf gestoken werd (J. De Pauw — Plaatsnaamkunde van Arendonk). Daarna is het moeras beginnen verlanden, evolutie die nog steeds doorgaat, de laatste jaren zelfs versneld ten gevolge van kalibreringswerken aan de Wamp ongeveer 3 km stroomafwaarts het reservaat (in het kader van een ruilverkaveling).

Centraal in het reservaat bevindt zich een open waterplas, die echter tijdens de droge zomer van 1976 sterk begroeid geraakte met moerasrus (*Juncus bulbosus*). Rondom deze waterplas komen allerhande verlandingsvegetaties voor zoals rietkragen en struwelen met gagel, wilg en spork. Langsheen de Wamp komt een smalle strook elzenbroek voor. Ook is er nog een minder diepe waterpartij hoofdzakelijk begroeid met verschillende zeggesoorten (*Carex* sp.) en holpijp (*Equisetum fluviatile*). Vermeldenswaard is ook de vroegere kruidijk langswaar de turf uit het gebied gekruid werd, en die begroeid is met allerhande planten en struwelen.

Door deze verscheidenheid aan vegetatie op een betrekkelijk kleine oppervlakte (± 7 hektare) komen zowel planten-, insekten- en vogelsoorten vrij talrijk voor. Een kleine greep uit de voorkomende plantensoorten die reeds geïnventariseerd werden, geeft toch al een eerste indruk van de waarde en de aard van het gebied. Merkwaardig zijn bijvoorbeeld gele lis (*Iris pseudacorus*), wolfspoot (*Lycopus europaeus*), dotterbloem (*Caltha palustris*), waternavel (*Hydrocotyle vulgaris*), mattenbies (*Scirpus lacustris*) en melk-eppie (*Peucedanum palustre*).

Over de avifauna van de « Lokkerse Dammen » is wellicht het meest geweten. Er wordt reeds sedert jaren aan ringwerk gedaan. Een inventarisatie van deze ringgegevens is op het ogenblik begonnen.

In 1977 werd een eerste lijst opgesteld van de in dat jaar waargenomen vogelsoorten. In totaal werden in dat jaar niet minder dan 92 soorten waargenomen, waarvan 32 soorten broedend in de « Lokkerse Dammen » en onmiddellijke omgeving.

Op de waterplassen zijn wilde eend (*Anas platyrhynchos*), wintertaling (*Anas crecca*), waterhoen (*Gallinula chloropus*) en meerkoet (*Fulica atra*) regelmatig te zien. Nu en dan vliegt een ijsvogel (*Alcedo atthis*) laag over het water voorbij, of laat hij zich ook wel eens bewonderen zittend op een overhangende tak. In het riet, de struwelen en het elzenbroek broeden heel wat zangvogels zoals bosrietzanger (*Acrocephalus palustris*), kleine karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*), spotvogel (*Hippolais icterina*), zwartkop (*Sylvia atricapilla*), tuinfluiter (*Sylvia borin*), grasmus (*Sylvia communis*), fitis (*Phylloscopus trochilus*), tijftjaf (*Phylloscopus collybita*) en blauwborst (*Cyanosylvia svecica cyanecula*).

Geen wonder dus dat ook de koekoek (*Cuculus canorus*) in de vroege zomer regelmatig te zien en te horen is.

Op de grens van het moeras met de omringende weilanden broedt de roodborsttapuit (*Saxicola torquata*), waarvan het mannetje geregeld te zien is staande op een weidepaal van waaruit hij de omgeving afspeurt.

Vermeldenswaard is het vangen tijdens het ringwerk van een mannetje blauwborst (*Cyanosylvia svecica cyanecula*). Deze vogel werd een eerste maal geringd op 27 juni 1970 te Soerendonk (N. B. — Nederland). In de « Lokkerse Dammen » werd hij terug gevangen op 9 augustus 1975, en nog eens hervangen op 17 juli 1977. Dergelijke plaatstrouw blijkt uit het ringwerk wel bij meerdere zangvogels die er broeden. Het is echt formidabel dat bijv. een kleine karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*) na zijn lange tocht naar Afrika, dit kleine stukje moeras steeds blijft terugvinden!

Het zou niet fair zijn niet de nodige aandacht te schenken aan de meer algemene soorten zoals bijv. de heggemus (*Prunella modularis*) of roodborst (*Erithacus rubecula*) en andere die er eveneens voorkomen. Ook hun behoud moet een zorg zijn voor ieder rechtgeaard natuurvriend.

Van de amfibieën komen voor: de groene kikvors (*Rana esculenta*), de bruine kikvors (*Rana temporaria*) en de gewone pad (*Bufo bufo*).

In de loop van de maanden juni, juli en augustus 1977, werd een inventarisatie gedaan van de voorkomende insekten. Dit leverde 46 soorten op, doch geeft een verre van volledig beeld omtrent de voorkomende

soorten. Een verder onderzoek in de loop van de andere maanden zal alvast een breder overzicht kunnen geven.

Het voorkomen van insecten hangt net als bij vogels af van het biotoop en de planten die het kenmerken. Zo komt het elzenhaantje (*Angelastica alni*), een mooi blauwzwart kevertje, talrijk voor in het elzenbroek, terwijl we op het riet en de zeggen de rups van de rietspinner (*Cosmotriche potatoia*) aantreffen. Prachtig zijn de dagpauwogen (*Inachis io*) die tijdens de warme zomerdagen in groepjes rondfladderen omheen brandnetels en leverkruid. Rond een waterplas bemerken we typische insecten zoals de watergaasvlieg (*Sialis butaria*), schaatsenrijder (*Gerris lacustris*) en enkele libellensoorten.

In de zomer als de libellenlarven zich ontpoppen en de volgroeide libellen voor de eerste maal het luchtruim invliegen, zit de rietgors (*Emberiza schoeniclus*) boven in een struik op de loer. Telkens als hij

dan een uitvliegende libel bemerkt vliegt hij op, en heeft niet veel moeite om de jonge en onervaren libel te vangen. Slechts die libellen die aan zijn waakzaamheid en andere gevaren ontsnappen, zullen hun normale levenstocht verder zetten en voor het volgende nageslacht zorgen.

Zo is de natuur nu eenmaal. Rijk gevarieerd, misschien wat wreed, maar toch fascinerend en leerzaam. Misschien geeft juist de studie van de levende natuur een inzicht in vele oorzaken van onze eigen levensproblematiek. Het is dan ook onze plicht om dergelijke biotopen te behouden.

Tot daar deze eerste kennismaking met dit nog vrij jonge natuurreservaat. Langs deze weg wil ik die mensen bedanken die zich ingespannen hebben om dit stukje moeras van de teloorgang te redden toen planten bestonden om het vol te storten met huisvuil, evenals diegenen die zich ingezet hebben voor inventarisatie- of beheerswerken.

Spotvogel (*Hippolais icterina*) bij zijn jongen op het nest. (Foto Maes)